

TILLSYNSPLAN ENLIGT ALKOHOLLAGEN 2010:1622.

NORSJÖ KOMMUN

Kommunens arbete med serveringstillstånd är myndighetsutövning. Kommunen är tillsynsmyndighet. Tillståndsprövning och tillsyn är en naturlig uppdelning av arbetet med serveringstillstånd.

Tillsynen kan indelas i administrations och inspektionsverksamhet så kallad inre och yttre tillsyn.

Folkhälsomyndigheten utövar central tillsyn över efterlevnaden av denna lag och kan meddela allmänna råd till vägledning för tillämpning av lagen.

Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet. Länsstyrelsen ska också biträda kommunerna med råd i deras verksamhet.

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl utövas av kommunen och av polismyndigheten. Kommunen och polismyndigheten utövar också tillsyn över servering av detaljhandel med öl.

Nedan berörs huvudsakligen servering av starkare alkoholdrycker än öl. Inom Norsjö kommun finns f.n. ett 10-tal restauranger som erhållit stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten .

Dessa är av varierande storlek då det gäller försäljning av alkohol. De flesta är renodlade matställen, men en del har ett visst utbud av olika nöjesinslag. Av detta följer bl.a. att de attraherar olika åldersgrupper.

Tillsynsplan

Tillsynsplanen ligger bland annat till grund för tillsynsavgifter för serveringstillstånd. Kommunen och polismyndigheten har gemensamt tillsynsansvar över alkoholservingen. Tillsyn kan göras som förebyggande, yttre, inre och samtillsyn. Dold eller öppen allt efter behov. Huvudregeln bör dock vara att handläggaren ger sig till känna för tillståndshavaren eller serveringsansvarige på serveringsstället.

Syfte med tillsyn

Kommunens uppgift är att vägleda tillståndshavarna och att kontrollera att reglerna följs, samt förhindra uppkomst av skador och skydd för ungdomen.

En central bestämmelse anger att all försäljning av alkoholdrycker ska skötas på ett sådant sätt att skador i möjligaste mån förhindras (jfr AL 3 kap. 5 §).

I fråga om servering är syftet att söka motverka främst de sociala skadeverkningar som alkoholkonsumtion kan ge upphov till.

Genom dessa målbestämmelser uttrycks de grundläggande alkoholpolitiska normer som ska tillämpas vid försäljning av alkoholdrycker.

Det är i första hand inom ramen för de principer som dessa bestämmelser representerar som försäljning av alkoholdrycker ska bedrivas och det är utifrån dessa bestämmelser som en granskning och bedömning ska ske vid tillsyn.

Servering av alkoholdrycker får endast ske i sådan omfattning och i sådana former att skador eller brister i ordning och nykterhet på serveringsställena inte uppstår och som ett särskilt skydd för ungdomen finns åldersgräns. Dessutom ska förutsättningarna för att få tillstånd vara uppfyllda även sedan tillstånd meddelats, dvs. det finns ett krav på tillståndshavarens fortsatta lämplighet m.m. Tillämpningen av kommunens skyldighet enligt AL 9 kap. 18 § att återkalla tillstånd ska ses mot bakgrund av vad som ovan sagts.

Den som bedriver alkoholservering enligt första stycket ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över serveringen. För egenkontrollen ska det finnas ett för verksamheten lämpligt program.

Förutsättningar för tillsyn

Lagstiftaren har genom bestämmelserna sett till att en kraftfull tillsyn över försäljningen av alkoholdrycker ska kunna utövas.

En central tillsynsmyndighet, Folkhälsomyndigheten, ska följa utvecklingen och vara vägledande vid tillämpningen av lagen.

De regionala myndigheterna, länsstyrelserna, ska bl.a. ge kommunerna vägledning men också utöva tillsyn av kommunernas verksamhet.

Det senare gäller bl.a. avseende alkohollagens men även förvaltningslagens efterlevnad t.ex. att tillstånd bara meddelas när förutsättningarna är uppfyllda.

Kommuner och polismyndigheter ska utöva den direkta tillsynen.

Kommunerna har rätt att finansiera tillsynsverksamheten med avgifter.

Kommunerna har också getts en möjlighet att ta hjälp av varandra med uppgifterna.

Samverkan kan också ske i andra former än de som regleras i avtal. Tillsynsmyndigheternas informationsutbyte sinsemellan och andra myndigheters skyldigheter att lämna tillsynsmyndigheterna upplysningar har särskilt reglerats med syfte att möjliggöra en effektiv tillsyn. Bland annat ska polismyndigheten underrätta kommunen om sina iakttagelser.

Kommunen ska underrätta den polismyndighet som berörs om de beslut som fattas enligt alkohollagen.

Tillsynen

Kommunens uppgift är att vägleda tillståndshavarna och att kontrollera att reglerna följs.

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin, andra jästa alkoholdrycker och starköl utövas av kommunen och polismyndigheten. Kommunen och polismyndigheten utövar också tillsyn över servering av och detaljhandel med öl (folköl) (AL 9 kap. 2 och 3 §).

Tillsyn av restauranger sker normalt minst 1 gång per år.

Tillsynens tidpunkt kan variera från dag, kväll eller nattetid, vardagar som helgdagar.

Tillsynen kan också vara samtillsyn, besök, återbesök, uppföljning, information, uppgifter från olika myndigheter, tillfälliga tillstånd eller av nyansökning av serveringstillstånd.

Tillsyn av tillfälliga tillstånd till allmänheten ska prioriteras.

Olika typer av tillsyn

Tillsynen är av olika slag;

- Förebyggande tillsyn.
- Inre tillsyn
- Yttre tillsyn
- Samordnad tillsyn

Förebyggande tillsyn är bland annat:

- Analys av restaurangrapporten.
- Ansvarsfull alkoholservering (AAS- utbildning) normalt 1 gång per år.
- Information till krögare och nätverksmöten mellan myndigheter och branschen.
- Informera om hur alkohollagen ska omsättas i praktiken på serveringsstället.

Kommunen ska dock inte uppträda som konsult.

Inre tillsyn.

Inre tillsyn innebär att en skrivbordsbaserad kontroll sker av om förutsättningarna för tillstånd fortfarande föreligger. Inre tillsyn är kontroll och uppföljning av tillståndshavarens personliga och ekonomiska förhållanden. Vi hämtar uppgifterna från andra myndigheter och från dig som är tillståndshavare. Denna ska ske minst 1 gång per år/tillståndshavare.

Uppgifter om eventuell inblandning i konkurs fås från Bolagsverket.

För att möjliggöra ett informationsutbyte (och där igenom att skapa förutsättning för en effektiv tillsyn) har lagstiftaren föreskrivit en upplysningsskyldighet mellan vissa av de nämnda myndigheterna. Sålunda ska till exempel polismyndigheten underrätta kommunen om förhållanden som är av betydelse för kommunens tillsyn.

För att den inre tillsynen ska kunna fungera tillfredställande är det således nödvändigt med upparbetade kontakter med ovan nämnda myndigheter. Det kan därför vara lämpligt att ha regelbundna träffar med dessa för att utbyta erfarenheter och kunskap. På så sätt gagnas såväl tillsynsverksamheten som tillståndsprövningen. Vikten av detta understryks av att det i lagen tagits in en bestämmelse om skyldighet för kommunen att hålla andra tillsynsmyndigheter informerade om de beslut som kommunen har fattat.

Yttre tillsyn.

Är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet för att kontrollera att verksamheten bedrivs enligt lagen.

Tillsynen kan vara så kallad öppen eller dold och efter behov.

Vid yttre tillsyn kontrolleras normalt hur verksamheten bedrivs med avseende på ordning och nykterhet och att servering inte sker till underåriga och eller märkbart påverkade personer samt att serveringsansvarig finns på plats.

Att försäljningen sker i enlighet med tillståndsbeviset, serveringslokalens utformning, matutbud och serveringstiden. Att förvarings- och förtäringförbuden efterlevs samt tillgången till lättdrycker. Att brandsäkerheten och köket uppfyller kraven enligt alkohollagen.

Tillsynen av folkölshantering består av två nivåer och sköts av handläggare från kommunen.

1. Rutinbesök av samtliga försäljningsställen av folköl, minst en gång per år.
2. Tillsynsbesök på förekommen anledning/riktad tillsyn.

Samordnad tillsyn.

Med samordnad tillsyn avses ett fördjupat tillsynsarbete som flera berörda myndigheter planerar och/eller genomför tillsammans. Dessa deltar med stöd av den lagstiftning som gäller för deras respektive sakområde.

Detta hindrar inte att en kommun kan förordna en sakkunnig att biträda vid kontrollbesöket.

Det kan vara en tjänsteman från skattemyndigheten i samband med kontroll av att bokföringen är utformad i enlighet med vad som stadgas i AL 9 kap. 14 §.

Frågor som rör livsmedels- och omgivningshygien ansvarar miljöförvaltningen för. Räddningstjänsten för brandsäkerhetssynpunkter.

Iakttagelser om brister i dessa avseenden som uppdragas vid kontrollbesök överlämnas lämpligen till vederbörande myndigheter för deras ställningstagande.

Länsstyrelsen bör som samarbetspartner och rådgivande kunna vara till hjälp i arbetet med samordnad tillsyn.

Ordinarie och extra tillsyn under året.

Serveringstillfällena ska besökas av kommunen i form av ordinarie yttre tillsyn, inklusive ovan angivna samordnade tillsyner.

Flera yttre tillsyner än ovan beskrivna kan ske som extra t.ex. om det vid det ordinarie tillsynstillfället finns anmärkning, då ska nytt besök göras snarast möjligt.

Extra tillsyn kan även ske om det föreligger särskilda skäl.

Tillsynsbesök kan göras när som helst som ett visitbesök.

Vid kontrollbesök bör verksamheten i den rörelse som ska kontrolleras störas så lite som möjligt.

Syftet med all tillsyn är att förebygga och korrigera felaktigheter. Det är viktigt att det förs en löpande dialog mellan kommunen och tillståndshavaren.

Om felaktigheter i hanteringen uppmärksammas kan tillsynsmyndigheten ofta genom samtal med tillståndshavaren åstadkomma att bristerna omedelbart rättas till. Vid dessa samtal är det ofta nödvändigt att gå igenom aktuella bestämmelser och tillämpningen av dessa.

Det är bl.a. därför nödvändigt att de som utövar tillsyn själva har mycket god kunskap om bestämmelserna och är medvetna om kravet på noggrann dokumentation.

Administrativa ingripanden

Rättelse kan i vissa fall (vid mindre allvarliga överträdelser) ske på frivillig väg genom tillståndshavarens egen försorg. Huvudregeln är dock att serveringstillståndet ska återkallas i de fall som anges i 9 kap 18 §.

Hur allvarlig överträdelsen av bestämmelserna varit och vilken åtgärd som är lämpligast måste alltså alltid övervägas noga. Framför allt bör bedömas hur allvarliga de alkoholpolitiska olägenheterna är. Till det allvarligaste hör t.ex. servering till underåriga och/eller märkbart påverkade personer. Detta understryks av att överträdelserna är förenade med straffansvar för serveringspersonalen. En annan lika allvarlig överträdelse är servering som brister i återhållsamhet och leder till onykterhet och oordning. Det måste också vägas in i bedömningen om överträdelsen varit tillfälligt eller återkommande. Även upprepade brister i fråga om ordning och nykterhet på restaurangen tillhör, utan att straffansvar för detta föreligger, den allvarliga formen för olägenhet.

Återkallelse m.m.

Exempel på detta är (AL 9 kap.17 § - 18 § kap).

En kommun får meddela en innehavare av serveringstillstånd en erinran, eller i allvarligare fall eller vid upprepande överträdelser, en varning om denne inte

1. uppfyller de krav som gällde för tillståndets meddelande, eller
2. följer de bestämmelser som gäller för servering enligt denna lag eller de villkoren eller föreskrifter som meddelas med stöd av lagen

En kommun ska återkalla ett serveringstillstånd om

1. tillståndet inte längre utnyttjas,
2. det med tillståndshavarens vetskap har förekommit brottslig verksamhet på serveringsstället eller i anslutning till detta utan att tillståndshavaren har ingripit, eller
3. tillståndshavaren har brutit mot denna lag eller vad som i övrigt gäller för tillståndet på ett sådant sätt att varning inte är en tillräckligt ingripande åtgärd, eller har tilldelats en eller flera varningar utan att de förhållanden som föranlett varningen har rättats till.

Sammanfattningsvis:

- Olägenheter, dvs. oordning och berusning.
- Specifika bestämmelser; åldersgränser, servering till märkbart påverkade, serveringstider, villkor, lokaler, bokföring, serveringsansvarig.
- Förutsättningar dvs. lämplighet, ekonomisk skötsamhet hos tillståndshavare och hos PBI, samt förutsättningarna dvs. lokaler, kök och mathållning samt brandsäkerhet.
- Tillåtande av brottslig verksamhet.

Dokumentation

Överträdelser eller åsidosättande av försäljningsbestämmelserna måste dokumenteras grundligt och bör även påtalas direkt på plats för tillståndshavaren eller dennes företrädare (den serveringsansvarige som tjänstgör vid tillfället). Syftet med detta är att omedelbart rätta till det som felar.

Allmänna bedömningar om brister i ordning och nykterhet på serveringsstället ska på motsvarande sätt beskrivas; gäster som raglade, sludrade, satt vid borden och sov, var onormalt högljudda, allmänt störande och bråkiga etc.

Brottslig verksamhet på serveringsstället, t.ex. narkotika- eller häleribrott, är exempel på brister i ordningen vilket också måste beskrivas noga. Dokumentationen av ovanstående underlättas om förtryckta protokoll används vid kontrollbesöken.

Även goda förhållanden ska dokumenteras eftersom det ofta är helhetsintrycket över tid som är avgörande för om någon åtgärd ska vidtas eller inte.

Det är också en rättsäkerhetsfråga det är bland annat därför också lämpligt att ge en återkoppling till tillståndshavaren även då allt varit i sin ordning.

I övrigt kan vara lämpligt att de som utför kontrollen ger sig tillkänna för tillståndshavaren eller annan ansvarig. Detta kan göras i samband med att kontrollen påbörjas eller när den är avslutad. Den som utför kontroll ska alltid kunna styrka att han företräder tillsynsmyndigheten.

Det nyss sagda utesluter inte att kontrollbesök kan göras anonymt genom att tjänstemannen uppträder som en vanlig gäst.

Administrationn av tillstånds- och tillsynsprövningen av alkohol sköts av socialsekreterare/alkoholhandläggare på individ- och familjeomsorgen. Tillsynen av folköl och tobakstillsyn samt tobaksfria miljöer sköts av handläggare på bygg- och miljöavdelningen.

